

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/25

T.C
YARGITAY
22. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2018/3212
Karar No. 2018/10029
Tarihi: 26.04.2018

- SENDİKAL FESİH KARİNESİ
- İŞÇİLERİN SENDİKA DEĞİŞTİRMELERİ NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMELERİNİN İŞVERENCE FESHİ
- SENDİKAL TAZMİNAT

ÖZETİ: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2009/9-373 esas sayılı kararında; maddi bir olay niteliği taşımayan niyetin ve saikin sendikal nedenlerden kaynaklandığının ispat güçlüğü ortadadır. İşverenin dış dünyaya yansıttığı görünüşteki iradesi (geçerli veya haklı nedene dayanarak yaptığı fesih işlemi) ile gerçek iradesi arasındaki perdeyi kaldırmanın ve gerçek iradesine (saikine) ulaşarak buna hukuki sonuçlar bağlamanın tek yolu fiili karinelere dir. Sendikal fesih karinesi; işçi ve işveren tarafından işverenin görünüşteki fesih iradesinin arkasına geçerek, gerçek fesih iradesi ve amacının sorgulayacak nitelikte açık ve kesin olan, iş ilişkisinin devamı sürecinde kronolojik olarak gerçekleşen olaylardan hareketle işçinin sendika üyeliği veya sendikal faaliyetinin işvereni fesih işlemine yönelttiği şeklinde hakimın çıkardığı sonuçlardır. Sendikal fesih karinesi iş hukukuna özgü fiili karine olup işçi ve işveren tarafının iddialarının doğruluğu hakkında hakimın kanaat oluşturmaya yarayan; çalışma yaşamı, sendikal yaşam, toplu görüşmeler, iş ilişkileri ve iş yargısı tecrübelerine dayanan değer yargılarıdır. Bu sonuçlar ve değer

yargıları feshin sendika üyeliği veya sendikal faaliyet nedeniyle yapıldığı iddiasını artırıyor ise sendikal fesih karinesinin varlığı kabul edilmelidir şeklinde karar vermiştir.

Dosya içeriğine göre, mahkemece feshin geçersizliğine ve davacının işe iadesine karar verilmiş olması isabetlidir. Ancak, davacı iş sözleşmesinin sendikal sebeple feshedildiğini iddia etmiştir. Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgelerden davacının 11.07.2016 tarihinde yaptığı başvuru üzerine Öz Ağaç-İş Sendikası üyesi olduğu, davacının üyesi olduğu sendikanın herhangi bir yetki tespit başvurusunda bulunmadığı buna karşın davacının üyesi olduğu Öz Ağaç-İş Sendikası ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğünden gelen yazı cevapları, davacı tanıkları ve özellikle davalı tanığın beyanları birlikte değerlendirildiğinde davacı ve bir grup işçinin kendi haklarını daha iyi koruyup gözeteneğine inanarak Öz Ağaç-İş Sendikasına geçtikleri, davalı işverence durumun öğrenilmesi üzerine işverenin insan kaynakları departmanı ve İstanbul'da bulunan merkezinden sendika değiştiren işçilerin işten çıkarılması talimatı verildiğinin anlaşılmasına göre davacının iş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiği kabulü gerekirken yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi isabetli olmamıştır.

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizden incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi M. Hacıoğlu tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin iş sözleşmesinin geçerli bir neden olmaksızın sendikal faaliyetlerde bulunmasından dolayı işverence feshedildiğini ileri sürerek feshin geçersizliğine, işe iadesine ve sendikal tazminata hükmedilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının iş sözleşmesinin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 17. ve 18. maddeleri uyarınca tazminatı ödenmek suretiyle feshedildiğini ileri sürerek davanın reddini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

İlk Derece Mahkemesince, toplanan kanıtlara dayanılarak, iş sözleşmesinin sendikal sebeplerle feshedildiği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

İstinaf Başvurusu :

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti :

Bölge Adliye Mahkemesince, iş sözleşmesinin feshinin geçerli nedene dayanmadığını, husumetli ve menfaat birliği içindeki davacı tanık beyanları dikkate alındığında sendikal feshin ispatlanamadığı gerekçesi ile davalı şirketin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmünün kaldırılmasına, davanın kabulü ile feshin geçersizliğine ve davacı işçinin işe iadesine, davacının kıdemi ve fesih sebebine göre işe başlatmama tazminatının beş aylık ücret tutarı olarak ve çalıştırılmadığı süre için en çok dört aylık ücret ve diğer haklarının belirlenmesine karar verilmiştir.

Temyiz Başvurusu :

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Gerekçe:

Taraflar arasındaki uyuşmazlık feshin, sendikal nedene dayanıp dayanmadığı noktasındadır.

Sendikal tazminat 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 25. maddesinde düzenlenmiş, işçilerin işe alınmalarının, belli bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri veya belli bir sendikadaki üyeliği korumaları veya üyelikten istifa etmeleri şartına bağlı tutulamayacağı ilk fıkrada hükme bağlanmıştır. Sözü edilen maddenin ikinci fıkrasında ise, işverenin, sendika üyesi olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, çalışma şartları veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamayacağı kuralı getirilmiştir.

İş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiğinin tespit edilmesi hâlinde, 4857 sayılı Kanun'un 21. maddesine göre işçinin başvurusu, işverenin işe başlatması veya başlatmaması şartına bağlı olmaksızın sendikal tazminata karar verilir. Ancak işçinin işe başlatılmaması hâlinde, ayrıca 4857 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tazminata hükmedilmez. İşçinin 4857 sayılı Kanunun yukarıdaki hükümlerine göre dava açmaması ayrıca sendikal tazminat talebini engellemez.

Dairemizce, sendikal tazminat davalarında ispat yükünün işçide olduğu hallerde, iş yerinde çalışan ve sendikaya üye olan işçilerin sayısı, hangi tarihlerde üye oldukları, üyelikten çekilen işçilerin olup olmadığı, iş yerinde çalışmakta olan işçilerin bulunup bulunmadığı, aynı dönemde yetki prosedürünün işletilip

işletilmediği, iş yerinde önceki dönemlerde toplu iş sözleşmelerinin bağtlanıp bağtlanmadığı, yeni işçi alınıp alınmadığı ve alınmışsa yeni işçilerin sendikal olup olmadığı gibi hususlarla, işverence ekonomik veya teknolojik nedenlere dayalı bir fesih yoluna gidilmesi durumunda teknik yönden bu durumun araştırılması gibi ölçütler belirlenmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2009/9-373 esas sayılı kararında; maddi bir olay niteliği taşımayan niyetin ve saikin sendikal nedenlerden kaynaklandığının ispat güçlüğü ortadadır. İşverenin dış dünyaya yansıttığı görünüşteki iradesi (geçerli veya haklı nedene dayanarak yaptığı fesih işlemi) ile gerçek iradesi arasındaki perdeyi kaldırmanın ve gerçek iradesine (saikine) ulaşarak buna hukuki sonuçlar bağlamanın tek yolu fiili karinelere dir. Sendikal fesih karinesi; işçi ve işveren tarafından işverenin görünüşteki fesih iradesinin arkasına geçerek, gerçek fesih iradesi ve amacının sorgulayacak nitelikte açık ve kesin olan, iş ilişkisinin devamı sürecinde kronolojik olarak gerçekleşen olaylardan hareketle işçinin sendika üyeliği veya sendikal faaliyetinin işvereni fesih işlemine yönelttiği şeklinde hakimın çıkardığı sonuçlardır. Sendikal fesih karinesi iş hukukuna özgü fiili karine olup işçi ve işveren tarafının iddialarının doğruluğu hakkında hakimın kanaat oluşturmasına yarayan; çalışma yaşamı, sendikal yaşam, toplu görüşmeler, iş ilişkileri ve iş yargısı tecrübelerine dayanan değer yargılarıdır. Bu sonuçlar ve değer yargıları feshin sendika üyeliği veya sendikal faaliyet nedeniyle yapıldığı iddiasını artırıyor ise sendikal fesih karinesinin varlığı kabul edilmelidir şeklinde karar vermiştir.

Dosya içeriğine göre, mahkemece feshin geçersizliğine ve davacının iş iadesine karar verilmiş olması isabetlidir. Ancak, davacı iş sözleşmesinin sendikal sebeple feshedildiğini iddia etmiştir. Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgelerden davacının 11.07.2016 tarihinde yaptığı başvuru üzerine Öz Ağaç-İş Sendikası üyesi olduğu, davacının üyesi olduğu sendikanın herhangi bir yetki tespit başvurusunda bulunmadığı buna karşın davacının üyesi olduğu Öz Ağaç-İş Sendikası'ndan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğünden gelen yazı cevapları, davacı tanıkları ve özellikle davalı tanığın beyanları birlikte değerlendirildiğinde davacı ve bir grup işçinin kendi haklarını daha iyi koruyup gözeticeğine inanarak Öz Ağaç-İş Sendikası'na geçtikleri, davalı işverence durumun öğrenilmesi üzerine işverenin insan kaynakları departmanı ve İstanbul'da bulunan merkezinden sendika değıştiren işçilerin işten çıkarılması talimatı verildiğinin anlaşılmasına göre davacının iş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiği kabulü gerekirken yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi isabetli olmamıştır.

Açıklanan nedenlerle 4857 sayılı İş Kanunu'nun 20/3. maddesi gereği İlk Derece Mahkemesi ve İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi kararının bozularak ortadan kaldırılmasına, feshin geçersizliğine, davacının işe iadesi ile feshin sendikal nedene dayandığının kabulüne karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan gerekçe ile;

1- Bölge Adliye Mahkemesi ve İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararlarının BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA,

2-İşverence yapılan FESHİN GEÇERSİZLİĞİNE, ve davacının İŞE İADESİNE,

3-Davacının başvurusu, işverenin işe başlatması veya başlatmaması şartına bağlı olmaksızın tazminat miktarının sendikal fesih sebebi dikkate alınarak davacının bir yıllık ücreti tutarında belirlenmesine,

4-Davacının işe iade için işverene süresi içinde başvurması halinde hak kazanılacak olan ve kararın kesinleşmesine kadar doğmuş bulunan en çok dört aylık ücret ve diğer haklarının davacıya ödenmesi gerektiğinin belirlenmesine,

5-Karar tarihi itibarıyla alınması gerekli olan 35,90 TL karar ve ilam harcından, peşin alınan 29,20 TL harcın mahsubu ile bakiye 6,70 TL karar ve ilam harcının davalıdan tahsili ile hazineye irad kaydına, davacı tarafından peşin yatırılan 29,20 TL harcın davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

6-Davacı vekille temsil edildiğinden, karar tarihinde yürürlükte olan tarifeye göre 2.180,00 TL vekâlet ücretinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine,

7-Davacı tarafından yapılan 225,70 TL yargılama giderinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine, davalının yaptığı yargılama giderinin üzerinde bırakılmasına,

8-Yatırılan gider avanslarından varsa kullanılmayan bakiyelerinin ilgili tarafa iadesine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 26/04/2018 gününde oybirliğiyle kesin olarak karar verildi.